

INTEL·LECTUAL

A Sarlat, ciutat del Perigord amb un nucli medieval esplèndid, tenen un mercat cobert dins d'una església dessacralitzada. S'ocupà de la reforma l'arquitecte Jean Nouvel, nascut a Fumèl, que és a tocar. Sobre la immensa porta que tanca la nau hi ha una sentència de Jean Baudrillard: «L'arquitectura és una mescla de nostàlgia i d'anticipació extrema.»

Se la podria haver estalviat. L'arquitectura és l'art i la destresa de concebre i construir espais bells habitables. Entre les dues afirmacions s'obre l'abisme del pensament enfrontat a l'especulació. O, potser, de la ciència confrontada amb la filosofia decaiguda.

Baudrillard va anunciar l'any 1990 que no es produiria la guerra del Golf i es va justificar després dient que no hi havia hagut cap guerra, sinó combats magnificats per la televisió. Ja són ganes. Era un intel·lectual a la sartreana, aquests éssers divins i mantinguts amb diners públics que alligonen la humanitat des de la seva pretesa independència. Són un producte típicament francès, capaços de sobrevolar la realitat amb inflada displicència, encantats d' haver-se conegut. No tenen res a veure amb els *maîtres à penser* del XVIII o del XIX, aquella gent lúcida i generosa que il·luminà la civilització industrial.

En Ramonet volia ser escultor, però el marbre l'havia de pagar el senyor Esteve, el seu avi execrat. La penetrant ironia de Santiago Rusiñol ens posà sobre avís: s'acostaven temps de gesticuladors subvencionats. Una tragèdia, perquè la seva emfàtica vacuïtat ha desprestigiada la tasca realment intel·lectual i, alhora, ha donat ales a la matusseria senyorestevista, tan propensa al caixa-cobri. Sense vigor intel·lectual, la reflexió no passa de paròdia i l'acció esdevé moviment aspàstic.

L'any 1772, José Cadalso publicà *Los eruditos a la violeta*, sàtira «de los que pretenden saber mucho estudiando poco», segons anuncia el subtítol de l'obra. Dos segles després han proliferat els *intel·lectuals a*

la violeta, no tant perquè estudiïn poc, sinó perquè divaguen massa. O perquè estudien coses episòdiques, epistemològicament intrascendents. D'aquest papalloneig manierista, orientat a *épater les bourgeois* que paguen el marbre o a enlluernar els esnobs de torn, no se'n pot dir pensament, em sembla.

El pare de José Cadalso volia que el seu fill fos funcio-

nari (*covachuelista*, en deien els madrilenys de l'època, en al·lusió als semisoterranis del palau on es trobava l'administració reial). L'ingressà al Seminario de Nobles perquè el noi presentava «*todo el desenfreno de un francés y toda la aspreza de un inglés*». De fet, era un esperit independent, un cosmopolita amant de la cultura, un dels pocs il·lustrats espanyols de l'època. Acabà enrolant-se a l'exèrcit. Avui dia no li hauria calgut, segurament hauria guanyat alguna càtedra. I s'hauria escandalitzat amb la frivolitat dels sartreans engolats, suposo.

Entre el senyor Esteve i el senyor Jean-Paul hi ha d'haver altres opcions. Hi són, de la mateixa manera que hi ha arquitectes de gruix, a més d'estrelles de la passarel·la mediàtica. Hi són i ens calen molt. La civilització industrial s'ha quedat sense discurs, superada pel seu mateix èxit i òrfena d'àncores ara que els seus axiomes fundacionals han esdevingut obsolets (si no eren falsos ja d'entrada). Contra els seus supòsits de partida, l'energia no és abundant ni

barata, els recursos naturals són finits. Cal un altre paradigma, un nou horitzó utòpic a què adreçar-se. S'ha de reinventar l'economia i deslliurar-la de la idea del creixement permanent com a motor natural. Mira si n'hi ha, de matèria per pensar. Amb rigor, independència i responsabilitat. De pensament feble i males definicions d'arquitectura, més aviat en sobren.

RAMON FOLCH

Doctor en Biologia, socioecòleg, director general d'ERF

© Anna Sanchis

**«ELS INTEL·LECTUALS
A LA SARTREANA SÓN UN
PRODUCTE TÍPICAMENT
FRANCÈS, CAPAÇOS
DE SOBREVOLAR
LA REALITAT AMB
INFLADA DISPLICÈNCIA,
ENCANTATS D'HAVER-SE
CONEGUT.»**